

Trechteren

Dit kabinet lijkt zijn vierjarige regeerperiode vol te maken. Dat betekent verkiezingen in 1998. Bij de politieke organisaties begint men zich warm te lopen. In juni jongstleden is de programcommissie van het CDA geïnstalleerd. Elders was te lezen dat de PvdA inmiddels de emeritus-hoogleraar Dunning heeft aangezocht om de commissie te leiden die de kandidaten voor de Tweede Kamer selecteert. Programma's en kandidaten zijn belangrijke instrumenten voor partijen. Het zijn de middelen die de kiezer duidelijk maken waarvoor men wil staan en wie de richting konvooieren. Nadenken daarover is nodig. Hoe voorkom je dat de boodschap gereduceerd wordt tot slogan en hoe vind je mensen, die zonder meer als authentiek herkend worden? Programmatisch staat het CDA voor een forse uitdaging. Hoe transformeer je een geïnspireerde levensfilosofie die zeer fluïde is, die vele transcendente en andere wortels kent in een heldere, verstaanbare boodschap die ook de met informatie bestookte burger nog bereikt? Gewenst de hemel, gegeven het taaie aardse ongerief, gevraagd de synthese. In de praktijk heeft het CDA deze materie creatief aangepakt door twee programma's te formuleren. Het Program van

Uitgangspunten verwoordt helder en herkenbaar de spirituele bagage van de beweging. Daarnaast levert het verkiezingsprogramma de lijnen van het raamwerk waarbinnen het handwerk van alledag zich moet afspelen. Hoe elegant die oplossing ook is, de vraag rijst of die wel voldoende functioneert. Voor en na verkiezingen onderhandelt het CDA op het politieke marktplein op dezelfde pragmatische manier als andere politieke stromingen. Hier en daar worden de resultaten van dit geven en nemen naar de achterban nog wel bestrooid met de woorden gerechtigheid, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en rentmeesterschap.

Dit heeft echter meer het karakter van een bezweringsritueel. Die woorden, hoe authentiek ze ook zijn, zijn te vaak gebruikt als 'schibbolets'. We zullen die begrippen als partij moeten herformuleren. En wel vóór ze verworden zijn tot geurvlagen.

Het is duidelijk dat onze kiezers niet wachten op een geïnspireerd koopkrachtplaatje. Wat ze wel willen zien is de spanning die altijd bestaat tussen ideaal en werkelijkheid. De spanning die mensen in hun eigen leven beschermen en die ze ook willen herkennen in de politiek. Als het CDA alleen een andere cijfermatige oplossing heeft voor de AOW-problematiek

Mw. drs. F.J. Laning-Boersema

dan andere partijen en niet duidelijk aangeeft wat de richting, de ideële onderstroom is, gebaseerd op zijn uitgangspunten, dan rekenen de mensen, je eigen partijgenoten je daar op af. Dat hebben we geweten in 1994. Niemand is tegen compromissen, velen zijn bereid om onplezierige concessies te doen. Maar dan moet wel duidelijk zijn dat de band tussen appèl en uitwerking niet doorsneden is. Als je als partij hoge intenties hebt, en dat heeft het CDA, dan moet je verder kijken en reiken dan de beperkte nigszins vervuilde Haagse horizon. Want zingeving is wat mensen zoeken, het postmoderne tijdperk ten spijt.

De mensen

De keuze van mensen die het gezicht zijn van een beweging, die de boodschap zullen moeten dragen en materialiseren is belangrijk. Dat weet elke politieke partij. In die zin is het opvallend maar niet onlogisch dat de PvdA zo vroeg al een voorzitter van de selectiecommissie heeft benoemd. Professor Dunning is niet de eerste de beste. We kennen hem van de commissie die een methodiek ontworpen heeft om voorzieningen in de gezondheidszorg te toetsen. Zijn zeefmodel bevatte een aantal filters, elk goed voor één criterium. Wat uiteindelijk de filters in de trechter passeert is werkzaam, doelmatig en efficiënt. Het zou te simpel zijn om een dergelijk model toe te passen bij selectie van kandidaten. Het is wel nuttig criteria te formuleren en een toetsingskader vast te stellen. Herkenbare christen-democraat zijn is

**Het zal straks van
de CDA-
bestuurders
afhangen of het
begrip emotionele
intelligentie een
plaats wordt
gegeven bij de
selectiecriteria die
zij hanteren bij de
kandidaatstelling.**

een basisbegrip bij selectie binnen het CDA. Hoe weeg je dat. Er zullen vele criteria voor vast te stellen zijn maar één ervan zal hier wat nader bekeken worden.

Deze zomer verscheen bij uitgeverij Contact van de hand van David Goleman het boek 'Emotionele intelligentie'. Het bevat een pleidooi om naast de aandacht voor het cognitieve en het rationele, zaken die onze westerse wereld in haar armen sluit, ook de fundamente-

le vaardigheden van 'het hart' te ontwikkelen. Het is een typisch Amerikaans boek; een soort compendium wat alles bevat wat iedereen ooit over dit onderwerp gepubliceerd heeft. Niet altijd even helder van lijn, veel details en voorbeelden die de auteur er zelf aan toevoegt en die niet altijd terzake zijn. Daarbij een wat al te eenvoudige handleiding voor de 'doe-het-zelver'. Maar het belicht toch een ondergewaardeerd aspect in onze samenleving. Een citaat uit het voorwoord van

de schrijver: "De sociale trend in Europa neigt in het algemeen naar een steeds grotere autonomie van het individu. De competitiedrang neemt hardere vormen aan, zoals we op de universiteit en de werkvloer steeds duidelijker merken, en de solidariteit verdwijnt. De afzondering groeit ten koste van de sociale integratie. En dat in een tijd waarin de economische en sociale druk waaronder we leven juist vraagt om meer samenwerking en zorgzaamheid." David Goleman en zijn school zien in de ontwikkeling van emotionele intelligentie het wapen om deze desintegratie

te keren. Het systematisch vergroten van zelfkennis, invoelend vermogen, sociale vaardigheden, zorgzaamheid en samenwerking moet mensen completer en harmonischer maken.

De zwakte van het boek is dat het als het ware een magnetronrecept wil leveren om via onderwijs en leerprocessen een samenleving te restaureren. Dat is ons Europeanen toch iets te naïef. Het sterke van het boek is dat het concreet materiaal in stelling brengt tegen de in onze cultuur overheersende waardering voor het cognitieve, het rationeel sterke, het succesvolle individu.

Zo wordt er een onderzoek beschreven van Jack Block, psycholoog aan de Universiteit van Berkeley, die een vergelijking heeft gemaakt tussen de twee ideaaltypische personen: het IQ- en EI-type. Enerzijds de mensen met een hoog intelligentiequotiënt, anderzijds personen met grote emotionele vaardigheden. Het prototype met het hoge IQ wordt gekenmerkt door een reeks intellectuele interesses en vermogens. Is ambitieus en productief. Voorspelbaar en vasthoudend. Wordt niet gehinderd door twijfel aan zichzelf, heeft de neiging kritisch, hooghartig, kieskeurig te zijn. Is afstandelijk, emotioneel nietszeggend en koud.

Het type met hoge emotionele intelligentie is sociaal evenwichtig, extravert, vrolijk, niet bangelijk. Kan zich aan mensen binden, hen motiveren, verantwoordelijkheid nemen, houdt er een ethische visie op na en is zorgzaam in relaties.

Natuurlijk gaat het hier om een vergroving van de werkelijkheid. Er bestaan geen zuivere IQ- of EI-types. Altijd gaat het om mengvormen. Gelukkig wel, maar de onderzoekspolariteit geeft wel een zekere schaal aan. Het is niet zo moeilijk om bijvoorbeeld ex-staats-

secretaris Robin Linschoten een andere plaats op die schaal te geven dan oud-minister Jan de Koning.

Het zal straks van de CDA-bestuurders afhangen of het begrip emotionele intelligentie een plaats wordt gegeven bij de selectiecriteria die zij hanteren bij de kandidaatstelling.

Maar, afgezien daarvan is het, gezien het gedachtegoed van onze partij, de moeite waard kennis te nemen van dit boek. Er zijn nogal wat parallellen.

In de column geven de leden van de redactie hun persoonlijke opvattingen weer. Zij hopen daarmee een aanzet te geven voor reflectie of debat.